

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa A. P.
przy uczestnictwie D. P.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 maja 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w C.
z dnia 24 września 2020 r., sygn. akt VI Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek uczestnika o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją

w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wnioskodawczyni A.P. powołała się na istotne zagadnienia prawne dotyczące zakresu powinności sądu przy ustalaniu składu i wartości dzielonego majątku wspólnego oraz konsekwencji nieustalenia przez sąd rodzaju nakładu z majątku wspólnego na majątek osoby trzeciej. Wskazała również na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Przyczyna kasacyjna w postaci istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych kierunków interpretacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

Pytania przedstawione przez skarżącą nie odpowiadały wskazanym wymaganiom, ponieważ zostały sformułowane z pominięciem dotychczasowego bogatego dorobku orzecznictwa Sądu Najwyższego na tle art. 567 § 1 w związku z art. 684, art. 688 oraz art. 617 i n. k.p.c.

W uchwale z dnia 19 grudnia 1973 r., III CZP 65/73, OSNCP 1974, nr 10, poz. 174, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że jeżeli w skład majątku wspólnego wchodzi wierzytelność z tytułu nakładów dokonanych przez małżonków na nieruchomości należącej do osoby trzeciej, a żaden z małżonków nie wyraża zgody na przyznanie

mu tej wierzytelności w całości, sąd dokonuje podziału majątku w ten sposób, że każdemu z małżonków przyznaje ułamkową część wierzytelności, bez oznaczenia jej wartości. Określenie wartości wierzytelności jest natomiast konieczne, jeżeli sąd przyznaje wierzytelność jednemu z byłych małżonków z obowiązkiem spłaty (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1970 r., III CZP 17/70, OSNCP 1971, nr 2, poz. 18). Stanowisko to, wielokrotnie podtrzymane w późniejszym orzecznictwie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2003 r., V CKN 363/01, niepubl., z dnia 23 marca 2011 r., V CZ 121/10, niepubl., i z dnia 5 kwietnia 2019 r., I CSK 140/18, niepubl.), stanowi odpowiedź na pierwsze z zagadnień przedstawionych we wniosku, a w skardze nie powołano żadnych argumentów, które mogłyby skłaniać do jego zmiany. W żaden sposób nie zostało również uzasadnione zawarte we wniosku twierdzenie, że „(...) orzecznictwo sądów rejonowych i okręgowych jest zróżnicowane”.

Drugie z zagadnień zmierzało w istocie do podważenia wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego postanowienia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), z których wynikało, że skarżąca nie wykazała, żeby wskazywane przez nią ruchomości zostały zakupione ze środków majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego. Kwestia szacowania wartości składników majątkowych, w tym dokonania oględzin lub przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, mogłaby stać się aktualna dopiero po uznaniu, że zostało dowiedzione ich nabycie ze środków pochodzących z majątku wspólnego, tymczasem - jak ustaliły Sądy *meriti* - nieruchomości zamieszkiwana wspólnie przez strony została wyposażona w używane meble i sprzęty należące do rodzin stron.

W przypadku trzeciego z zagadnień, odwołującego się do art. 618 § 1 k.p.c., we wniosku nie wyjaśniono jego związku z merytorycznym wynikiem postępowania, w którym złożono skargę. Zagadnienie to było ponadto trudne do zrozumienia, zważywszy, że elementem majątku wspólnego podlegającego podziałowi nie jest „nakład”, lecz pieniężne roszczenie (wierzytelność) o jego zwrot; roszczenia tego, jeżeli kieruje się ono przeciwko osobie trzeciej, małżonkowie mogą dochodzić w odrębnym postępowaniu stosownie do ułamkowego udziału, w jakim zostało im ono przydzielone. Źródło tego roszczenia (np. zakres przeprowadzonej modernizacji) i jego wysokość podlegają ustaleniu w tym odrębnym postępowaniu.

Przepis art. 618 k.p.c. nie odnosi się przy tym do relacji między uczestnikami postępowania działowego a osobami trzecimi (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1987 r., III CZP 3/87, OSNCp 1988, nr 2-3, poz. 34).

Skarga kasacyjna nie była również oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), co wymaga wykazania elementarnej i widocznej już *prima vista* wadliwości zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.). Stanowisko skarżącej w tym zakresie nie było zresztą konsekwentne, zważywszy, że o tego rodzaju wadliwości nie może być zasadniczo mowy, jeżeli płaszczyzna prawna sporu implikuje istotne zagadnienia prawne, o precedensowym charakterze, wymagające wypowiedzi Sądu Najwyższego, na co równolegle powoływano się w skardze. Okoliczność, że argumenty mające uzasadniać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej stoją w kolizji z jednoczesnym powoływaniem się na przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. była wielokrotnie eksponowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., III CSK 309/18, niepubl. i powołane tam dalsze orzecznictwo, a także wcześniejsze postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, niepubl., i z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 i art. 520 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

ke